

EXTRAVAGANTIUM COMMUNIUM LIBER SECUNDUS.

TITULUS I. DE JUDICIIS. CAP. UN.

Decretalem, Super cathedram, quæ est in Clem. in cap. Dudum, innovata, jubet observari: neque propter illam debent religiosi mendicantes esse molesti, & graves Prælati, neque Prælati ipsi religiosi. Et si sint aliqua injuria, vel molestatione hinc inde factæ, Papa vult justitiæ complementum breviter exhiberi, summarie, simpliciter & de plano, sine strepitu, & figura judicii, vel aliter, prout qualitas excessuum exigit: non obstantibus quibusvisque obstaculis, quæ possent his obviare.

Joannes XXI. (an. 1327. Avenioni.)

Frequenter immo innumeratæ quodammodo de diversis mundi partibus venerabilium fratrum nostrorum Episcoporum, aliorumque superiorum Prælatorum, necnon dilectorum filiorum, Rectorum, curatorum, & parochialium Sacerdotum querelæ, contra dilectos filios fratres Prædicatorum & minorum ordinum nostrum & sedis Apostolicæ excitantur auditum, & clamorosis insinuationibus excitare & fatigare non cessant, quod idem fratres decretalem, Dudum, editam a felicitis recordationis Bonif. Papa VIII. præd. nost. quæ incipit, Super cathedram, ac per pie memor. Clem. Papam V. prædec. nost. in Viennensi Conc. innovatam temere observare non curant: sed ipsam transgredi non timentes, in ejusdem sedis contemptum, animarum suarum periculum, & eorundem & Ecclesiarum parochialium præjudicium & gravamen. Intelleximus quoque, quod plerumque præfatis dictorum Prædicatorum, & Minorum, necnon Eremitarum sancti Aug. & Carmelitarum ordinum fratribus, in cujus ordinis dictorum Eremitarum personis idem prædecessor Bonif. constitutionem prædictam, in qua tantum de ipsis prædicatorum, & Minorum cavebatur ordinibus, per omnia voluit postmodum integraliter, & inconcussè servari; & ad quem prædictorum Carmelitarum fratrum ordinem, nos subsequenter constitutionem eandem, quoad omnia in ea contenta, duximus extendendam; a prædictis Episcopis, Prælati, Rectoribus, Curatis, & Sacerdotibus contra tenorem constitutionis prædictæ graves injuriæ atque molestiæ in diversis partibus inferuntur. Nuper pro parte Ven. fratris nostri Archiepiscopi Burdegal. & dilectorum filiorum Capitulum majoris Burdegal. & aliarum Ecclesiarum, Prioratum, Conventuum, Rectorum, Curatorum, Sacerdotum, & Vicariorum parochialium, ac Clericorum, tam regularium, quam secularium civitatis, & diocesis prædictarum, nobis extitit intimatum, quod præ-

dicti eorundem Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, & Carmelitarum ordinum fratres, contra tenorem decretalis ejusdem, multa eidem & eorum singulis gravamina & injurias inferunt, & jacturas. Quia igitur parum esset jura concedere, nisi qui ea tucatur, existat: nos volentes de fratrum nostrorum consilio decretalem prædictam, Super cathedram, irrefragabiliter observari: Discret. V. per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum, per vos, seu alium, vel alios, etiam si sint extra loca, in quibus estis conservatores, seu Judices deputati, tam eisdem Archiepiscopo, Capitulis, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero civitatis, & diocesis prædictarum, & eorum cuilibet adversus prædictos, quam e converso eisdem fratribus adversus Archiepiscopum, Capitula, Prælatos, Priores, Conventus, Rectores, Sacerdotes, Vicarios ac Clerum præfatos, & singulos eorundem efficacibus defensionibus præsidio assistentes, ac facientes decretalem prædictam, quoad omnia ejus capitula, prout jacent, firmiter observari, non permittatis contra tenorem ipsius per memoratos fratres dictorum ordinum eisdem Archiepiscopis, Capitulis, Prælati, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis ac Clero, vel alicui seu aliquibus eorundem, nec etiam prædictos Archiepiscopum, Capitula, Prælatos, Conventus, Rectores, Curatos, Sacerdotes, Vicarios, ac Clerum, seu alium, vel aliquos ipsorum eisdem fratribus gravamina, ac injurias irrogari: facturi ipsis hinc inde, de quibusvisque injuriis, molestationibus, gravaminibus, & damnis vicissim illatis hætenus, & etiam in posterum inferendis eisdem contra tenorem constitutionis ejusdem, in illis videlicet, quæ judicalem requirunt indaginem, summarie, simpliciter & de plano, sine strepitu judicii & figura, in aliis vero prout qualitas ipsorum exigit, justitiæ complementum: molestatores minores & majores hujusmodi, necnon contradicentes quoslibet & rebelles, quancumque, & quotiescunque expedierit, per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Non obstantibus quibusvis exemptionibus, specialibus vel generalibus, tam fratribus & ordinibus prædictis, vel alicui, seu aliquibus fratrum & ordinum eorundem, quam præfatis Archiepiscopo, Capitulis, Prælati, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero, seu ipsorum alicui, vel aliquibus, communiter vel divisim, sub quacumque forma, vel expressione verborum ab eadem sede concessis, ac ejusdem Bonifacii, quo cavetur, ne aliquis extra suam civitatem, vel diocesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra diætam unam a sine suæ diocesis ad judicium

dicium evocetur. Seu ne Judices, & conservatores a sede deputati prædicta, extra civitatem & diocesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, five alii vel alii vices suas committere, aut aliquos ultra unam diætam a sine diocesis ejusdem trahere præsumant: dummodo ultra duas diætas aliquis extra suam civitatem auctoritate præsentium non trahatur. Seu, quod de manifestis injuriis, molestiis, & aliis, quæ judicalem indaginem exigunt (pœnis in eos, si secus egerint, & etiam id procurantes, adjectis) conservatores se nullatenus intromittant, quam aliis quibusvis constitutionibus a Romano Pontifice, tam de Judicibus delegatis, & conservatoribus, quam personis ultra certum numerum per literas Apostolicas ad Judicem non vocandis, aut aliis edictis, quæ nostræ possent jurisdictioni, aut potestati, ejusque exercitio libere quomodolibet obviare. Seu si tam eisdem fratribus, vel eorum ordinibus, aut alicui, seu aliquibus fratrum & ordinum prædictorum, quam Archiepiscopo, Capitulis, Prælati, Prioribus, Conventibus, Rectoribus, Curatis, Sacerdotibus, Vicariis, ac Clero prædictis, vel aliquibus ipsorum, seu quibusvis aliis communiter, vel divisim a præfata sede sit indultum, quod excommunicari, suspendi, vel interdici, seu extra vel ultra, circa vel alio quocumque modo ad judicium evocari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi & de eorum personis, locis, hominibus, ordinibus, & nominibus propriis mentionem: & quibuslibet aliis indulgentiis, seu privilegiis dictæ sedis generalibus vel specialibus, quorumcunque tenorem existant, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, nostræ jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri. Et de quibus, quorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum specialem oporteat in nostris literis fieri mentionem. Cæterum Judicibus, seu conservatoribus quibusvisque per literas Apostolicas sub quacumque alia, quam præfati verborum forma, vel expressioe concessis, eisdem prædictorum Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, ac Carmelitarum ordinum fratribus, seu ipsis ordinibus communiter vel divisim super damnis & injuriis, & aliis quibusvisque rebus, seu negotiis aliis deputatis, & subdelegatis eorum præsentibus & futuris, auctoritate præsentium restrictius inhibemus: ne aliquem, seu aliquos auctoritate literarum papalium, prætextu seu occasione quorumcunque damnorum vel injuriarum, five gravaminum, contra tenorem prædictæ constitutionis, Super cathedram, ipsi fratribus, seu eorum ordinibus antedictis communiter, vel divisim a quibusvis personis illatorum hætenus, & etiam inferendum in posterum, coram se alicui deinceps ad judicium, vel alias quocumque modo vocare, seu in causam aliquatenus trahere præsumant. Inhibitionem hujusmodi non solum ad futura, sed etiam ad quovis modo adhuc pendente, & incepta negotia volentes extendi: ac decernentes præfatas literas & processus eorum auctoritate quacumque habitos & habendos ad damna, gravamina, & injurias hujusmodi contra tenorem dictæ constitutionis illata, & inferenda (ut dictum est) deinceps aliquatenus non extendi: ac etiam irritum & inane, si secus super præmissis per quoscumque scienter, vel ignoranter contigerit attentari: vobis nihilominus injungentes, ut inhibitionem nostram hujusmodi ad dictorum Judicem, seu conservatorum & subdelegatorum notitiam, de quibus vobis expedire videbitur, deducere procuretis. Insuper volumus, & auctoritate Apostolica decernimus, quod quilibet vestrum prosequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamvis idem inchoans nullo fuerit impedimento

prædictis canonico: quodque a data præsentium sit vobis & unicuique vestrum in præmissis omnibus & eorum singulis ceptis, & non ceptis, præsentibus & futuris & præteritis, licitum procedere, ac si prædicta omnia & singula coram vobis cepta fuissent, & jurisdictionis vestra, & cujuslibet vestrum in prædictis omnibus & singulis per citationem, vel modum alium legitimum perpetuata extitisset: constitutione prædicta super conservatoribus, & aliis quomodolibet in contrarium edita non obstante. Datum Avenion. X. Cal. Februarii, Pontificatus nostri Anno 11.

TITULUS II. DE DILATIONIBUS. CAP. UN.

Premisso eleganti exordio, ostensisque periculis, quæ proveniunt ex falsorum florenorum fabricatione, citantur peremptorie fabricantes, data sibi dilatione trium mensium, intra quos coram Papa compareant: alias contra ipsos, eorum absentia non obstante, procedetur prout iustitia suadebit.

Joannes XXII. [an. 1325. Avenioni.]

In delictorum diversorum nexibus ac tenebris involutos, plerumque trahit in majorum scelerum præcipitium moles præponderans peccatorum: nam est diversa delicta coinquinent, sunt tamen nonnulli, qui propria salutis immemores, delictis communibus & vulgaribus non contenti, ad profana & vetita prorumpentes, sic damnata cupiditate lucrorum, ac inexhausta eorum voragine devolvuntur, quod dummodo suas ingulvies, ad quas inhiant, expleant, se lucris illicitis, imo jacturis spiritualibus temere immergentes, honori Dei, & animarum salutis, ac factorum canonum, & imperialibus edictis, & juribus communibus, capturas nefarias, & lucra illicita anteponunt. Sane jamdudum ad nostri Apostolatus auditum multorum fide digna relatio sæpius etiam repetita perduxit, & fama jam publica per facti evidentiam divulgata effecit notorium, nonnullos esse in Lombardiæ superioris, & Marchiæ Januensis partibus, qui licentiæ temerariæ laxatis habenis, licere sibi præsumentes illicita, cudunt & fabricant, seu cudi & fabricari faciunt florenos auri, secundum formam, & signum, & coinum, ac circumferentias literarum, qui in civitate Florentiæ (a tempore, cujus non extat memoria) cudi & fabricari sunt soliti, & cuduntur & fabricantur etiam in præfati. Et quamvis dicti floreni ad veram florenorum de Florentia similitudinem fabricati, in vero & solito florenorum ejusdem civitatis pondere communiter & bonitate auri, & vero florenorum valore deficiant, ipsi tamen (simulata eorum effigie) personas ut plurimum simplices, & quandoque etiam in hujusmodi rebus expertas decipiunt, ipsasque damnis rerum, & periculis personarum exponunt, dum pro veris florenis ipsos recipiunt: cum etiam præterea in talibus plurimi non habeant inter florenos, & florenos tantæ similitudinis peritiam discernendi. Nos itaque tantis & præcipue animarum periculis affectu paterno occurrere cupientes, monemus omnes & singulos talium præsumptores, ipsi nihilominus restrictius inhibentes, quatenus deinceps a cusione, & fabricatione florenorum hujusmodi cessent, realiter & effectualiter respiciant: nihilominus præfatis edicti peremptorii auctoritate citantes eosdem, ac eorum singulos, sub poena privationis

nis juris, si quod eis super eudendis forensis competit, [quam ipsos cessante iusto impedimento, si in exequendis mandatis nostris huiusmodi remissi, seu negligentes fuerint, incurrere volumus ipso facto] ut intra trium mensium spatium a data presentium numerandum, per se, vel per procuratorem idoneum Apostolico conspectui se presentent, proposituri, quo iure ipsis forenos competat jus eudendi, ac exhibendi privilegium, si quod super hoc habeant, vel jus aliud, si quod sibi credant competere, ostensuri. Et nihilominus super predictis facturi, & recepturi, quod iustitia suadebit: intimantes eisdem, quod si non venerint, nos contra ipsos super premissis, & ea tangentibus procedemus, prout expedire videbimus, & suadebit iustitia, ipsorum absentia non obstante. Ut autem huiusmodi nostra nuntiatio, & citatio ad communem omnium notitiam deducatur, chartam, sive membranam, citationem, atque monitionem huiusmodi continentes: in majoris Ecclesie Avenionensis affigi olliis faciemus: quo processum huiusmodi suo quasi sonoro preconio, & patulo iudicio publicabunt, ut predicti moniti, & citati, & alii quicumque, qui sua crediderint interesse, vel quos processus ipse contingit, nullam possint excusationem preterdere, quod ad eos processus huiusmodi non pervenerit, vel quod ignoraverint eundem, cum non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitum a, vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Datum Avenion. 6. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno 9.

TITULUS III.
DE DOLO, ET CONTUMACIA.
CAP. UN.

Citationes etiam extra dies solennes publice facte de mandato Papae, in audientia literarum Apostolicarum, vel Papali palatio affixe januis majoris Ecclesie loci, in quo Papa cum curia sua degit, arctant citatum, ac si ad eum personaliter devenissent. Restringitur tamen hoc extravaganis ad illos, qui impediunt, ne ad eos possit citatio pervenire, vel quorum domicilium tute adiri non potest, ut c. x. de iud. in Clem.

Bonifacius VIII. [an. 1301. Romae.]

Rem non novam aggredimur, neque viam insolitam ambulamus, sed anterioris juris calcatam vestigiis presentis constitutionis indubitato roboramus suffragio, & inconcusso munimine stabilimus. Est siquidem jam sancitum, quod propositum publicae citationis edictum eum arctet, qui impedit, aut facit etiam se celando, ne ad eum possit pervenire citatio, appareatque contumax, qui sic agit. Quodque in albo praetoris huiusmodi edicta

a Occultum non presumitur, quod omnibus publicatur.

proposita suae jurisdictioni subiectos arceant a, & adstringant magis, quam si voce praconia (quae innotescit paucis) vel literis citarentur. Jus enim, quod talem modum citationibus proposuit, violenter praesumpsisse credendum est, ut quae in eodem albo tot ipsius albi publicum locum frequentantium oculis paterent legenda, ad citati notitiam devenirent. Unde ad praebendam omnibus eorum, quae saneuntur, plenam lectionem, & notionem, mandatur legem tabulis, aut lapidibus sculptam sanctissimae Ecclesiae describi porticibus, & affigi. Praemissis igitur in debitam considerationem deductis, ac in lance irrefragabilis rationis appensis; Nos, qui universis (disponente Domino) praesse dignoscimur, volentes per hanc novellam constitutionem aliquid circa praedicta statuta expressius inveniri, declaramus de fratrum nostrorum consilio, & nihilominus hoc edicto perpetuo valituro firmamus, & statuimus, ut citationes auctoritate Apostolica de quibuscunque personis undecunque, & ubicunque sint, cujuscunque status, dignitatis, vel praeminentiae Ecclesiasticae, vel mundanae, etiam si imperiali, vel regali fulgeant dignitate, praesertim si impediunt, vel faciunt per se, vel per alios quoquo modo, ne citationes ipsae ad eos perveniant, ex quacunque causa faciendo, ut citandorum domicilia, sive loca rute, vel libere adiri non possint: cum [prout scriptum est] existimare debeamus, an eo ire liceat, ubi est citatio facienda, perinde ad instar edictorum praetorum propositorum in albo praetoris, etiam extra solennes dies, in quibus Romani Pontifices suos facere consueverunt generales processus, publice id nobis specialiter, & ex certa scientia iubentibus, factae in audientia literarum nostrarum, aut in aula nostri palatii, postmodum affigenda januis majoris Ecclesiae loci, in quo Romana communis omnium Christiani populi nationum residebit curia, ut cunctis possint patere, & ita deseri citatis, sic valeant, & arctent citatos post terminum lapsum, quem [considerata locorum distantia] volumus citationibus ipsis competentem apponi, sicut si eos personaliter apprehendissent: non obstantibus aliquibus privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis generalibus, aut specialibus, quibuscunque personis Pontificali, imperiali, regali, vel alia Ecclesiastica, seu mundana dignitate praeditis, aliisque inferioribus Ecclesiis, monasteriis, locis, collegiis, & universitatibus in quacunque forma verborum concessis, per quae talium citationum effectus possit quomodolibet impediri, etiam si de ipsis, & eorum totis tenoribus de verbo ad verbum, aut de propriis nominibus personarum, monasteriorum, Ecclesiarum, locorum illorum, quibus conceduntur, vel eorum ordinibus, aut dignitatibus oporteat in nostris literis fieri mentionem.

a Fortassis legendum, arctent.

FINIS LIBRI SECUNDI.

EXTRA-

EXTRAVAGANTIUM
COMMUNIIUM
LIBER TERTIUS.

TITULUS PRIMUS.
DE VITA, ET HONESTATE
CLERICORUM.
CAP. UN.

Premissa Musicae artis plurima laude cantorum lasciva melodia reprobarur, qui contra honestatem Clericalem, quod ore cantabant, gestibus simulabant. Et cantores ipsi tam exempti, quam non exempti per octo dies ab officio suspenduntur. Possent etiam haec Extravagans apte locati sub tit. de Celeb. Miss.

Joannes XXII. [an. 1322. Avenioni.]

Docta sanctorum Patrum decrevit auctoritas, ut in divinae laudis officiis, quae debita servitutis obsequio exhibentur, cunctorum mens vigilet, sermo non cespitet, & modesta psallentium gravitas placida modulatione decantet. Nam in ore a eorum dulcis resonabat sonus. Dulcis quippe omnino sonus in ore psallentium resonat, cum Deum corde suscipiunt, dum loquuntur verbis, in ipsum quoque cantibus devotionem accendunt: inde etenim in Ecclesiis Dei psalmodia cantanda praecipitur, ut fidelium devotio excitetur: in hoc nocturnum diurnumque officium, & Missarum celebritates assidue Clero, ac populo sub maturo tenore, distinctaque gradatione cantantur, ut eadem distinctione collibeant, & maturitate delectent. Sed nonnulli novellae scholae discipuli, dum temporibus mensurandis invigilant, novis notis intendunt fingere suas, quam antiquas cantare malunt, in semibreves, & minimas Ecclesiastica cantantur, notulis percuntantur: nam melodias hoquetis intessecant, discantibus lubricant, triplicis, & motetis vulgaribus nonnunquam inculant, adeo ut interdum antiphonarii, & gradualis fundamenta despiciant, ignorent, super quo edificant, tonos nesciant, quos non discernunt, imo confundunt: cum ex earum multitudine, notarum ascensiones pudice, descensionesque temperate, plani cantus, quibus toni ipsi secerantur ad invicem, obfuscantur: currunt enim, & non quiescunt: aures inebriant, & non medentur: gestibus simulant, quod depronunt, quibus devotio quaerenda contemnitur, vitanda lascivia popalatur. Non enim inquit frustra ipse Boetius, lascivus animus vel lascivioribus delectatur modis, vel eosdem saepe audiens emollitur, & frangitur. Hoc ideo dudum nos, & fratres nostri correctione indigere percepimus: hoc regere, imo prorsus abjicere, & ab eadem Ecclesia Dei pro-

a Eccles. 47.

figare efficacius properamus. Quocirca de ipsorum fratrum consilio districte praecipimus, ut nullus deinceps talia, vel his similia in dictis officiis, praesertim horis canonicis, vel cum Missarum solennia celebrantur, attentare praesumat. Si quis vero contra fecerit, per ordinarios locorum, ubi ista commissa fuerint, vel deputandos ab eis in non exemptis, in exemptis vero per Praepositos, seu Praelatos suos, ad quos alias correctio, & punitio culparum, & excessuum huiusmodi, vel similium pertinere dignoscitur, vel deputandos ab eisdem, per suspensionem ab officio per octo dies auctoritate hujus canonis puniatur. Per hoc autem non intendimus prohibere, quin interdum diebus festis praecipue, sive solennibus in missis, & praefatis divinis officiis aliqua consonantiae, quae melodiam sapiunt, puta octavae, quinta, quarta, & huiusmodi supra cantum Ecclesiasticum simplicem proferantur: sic tamen, ut ipsius cantus integritas illibata permaneat, & nihil ex hoc de bene morata musica immutetur: maxime cum huiusmodi consonantiae auditum demulceant, devotionem provocent, & psallentium Deo animos torpere non sinant. Actum & datum, &c.

TITULUS II.
DE PREBENDIS, ET DIGNI-
TATIBUS.
CAP. I.

Cum beneficia in curia vacantia idoneis debeant conferri personis, illorum collationem Papa sibi reservat. Vide cap. 2. & 3. & cap. praesenti. eod. tit. lib. 6.

Bonifacius VIII. [an. 1295. Romae.]

Prae sollicitudinis studio ducimur, ut dignitates, personatus, praebendae, aliaque beneficia Ecclesiastica, cum cura, vel sine cura, quae apud sedem Apostolicam vacare noscuntur, personis conferantur idoneis a, per quas in eis debita impendantur obsequia, & divinorum cultus exerceatur solite in eisdem. Inde fit, quod nos huiusmodi dignitates, personatus, praebendas, Ecclesias, & alia Ecclesiastica beneficia, quae apud sedem eandem intra unum mensem a data presentium haecenus in curia vacaverint, computandum, & quae exnunc apud eam vacaverint in futurum, provisioni sedis ejusdem auctoritate Apostolica reservamus: decernentes exnunc irritum, & inane, si secus in hac parte scienter, vel ignoranter, per quemcunque seu quoscunque Apostolica, vel alia quavis auctoritate contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datum Later. 3. Nonas Maji, Anno 1.

a Vide Concil. Triad. sess. 24. de reform. c. 12.